

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1951 сентябрь 30 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 189 (2363) ӨРТӨ 20 КӨП.

БОХОУНГУСОЛУНДА:

Дайынны тайбын тиилээр (1 арын).	курстарнын өөредилгезин организастыг эгелээр (3 арын).	Тайбыннын Пактызы дээш! (4 арын).
Н. Тембрек. — Большевиктин идеялыг күчүлүг чепсез (2 арын).	Мурнакчы дуржулганын илдери: А. Амбросов. — Комбайнер Балчар-оолдун ажил дуржулганы (3 арын).	Ам болур парламент сонгудалары-биле холбаштыр Великобританиянын компартиянын политиктиг комитетинин медеглели (4 арын).
Областын ажилчы чонун бижиктиг болдулар (2 арын).	Шляпников. — Агрозоотехниктиг Кореяда болуушкуннар (4 арын).	

Коммунизм дээш демиселге күчүлүг чепсек

Эш И. В. Сталинның «Бүгү-ээлелдин Коммунистг (большевиктер) партиянын төөгүзү. Допчу курс» деп генийлик чогаалы парлатынын үнгенден бээр ам 13 чыл болуп турар. Сталинчы ол номну парлатын үнгени бистин большевик партиянын совет улустун, делегейин коммунистг шимчээшкенин идеялыг амыдыралыга улуг болуушкун болган. Сталинчы номду допчу толазы-биле киирген марксизм-ленинизм бүгүдөгү тиелгелиг улуг идеяны миллион-миллион ажилчы чоннар билди ап турар, ол идея коммунизм дээш демиселге оларны улам на сорул киирген.

ВКП(б) төөгүзүн допчу курсун эне-неперергей ном болур. Ону делегейин бүгү дыдарында парлар үндүрген болгаш ооң тиражы 1950 чылда 40 миллион алып турган. ВКП(б) төөгүзүн допчу курсун тыва дыл кырынга ийи каттап дыка хей тиражтыг парлар үндүрген. ВКП(б) төөгүзүн допчу курсундан бүгү-делегейде ажилчы аныгынын херээ дээш, беш улуг күрүнелер аразына Тайбын Пактызын чарар дээш, демократия, социализм дээш демисел-жип турар мурнакчы демиселчилер билигин, күшү ап турарлар.

Сталинчы ол чогаалдын канчаар-да аажок/улуг күжү болза, мында большевик партиянын теориянын, төөгүзүн эртем өзүзү-биле кончуг ханы уткалыг кииргенинде, ол партиянын бүгү-делегейге төөгүзүгү дуржулганын мөңүнзенинде. Допчу төөгүдө большевиктер партиянын төөгүзү марксизм-ленинизмдин хол идеяларын үндэсизинтиг тургустунган. Большевик партиянын эртем бүгү маадырлыг оруу болза, марксизм-ленинизм идеяларын амыдырал, херек кырынга боттандырар дээш, нийтиледди революсочу өзү-биле чаартыр дээш демиселдин кайгамчык чижээ болур.

«...Революсчларнын организациянын биске берилер — ыччаарда бис Россияны андара тулуптар бис!» — деп улуг Ленин большевизм чаа тыпты турда бижээн.

Шак ындыг организацияны Ленин биле Сталин тургустунган. Марксизмдин үндэсизинтиг өскөн, быжыккан, ажилчы аныгынын хей саньыг дайзынары-биле улуг демиселге дайдыккан большевиктерин партияны күчүлүг революсочу чаарткыч күш болу берген. Бистин большевик партиянын төөгүзү — ол марксизм-ленинизм боттанганы, хаан өзү-чүрүмүн, помещиктерин, буржуазиянын эрге-чагырганын дүжүргенин төөгүзү, делегейде бир дугаар социализм күрүвени тургустунганын төөгүзү, СССР-ге социализмдин Ленин — Сталинның партиянын удуртулганы-биле чаалап алган тилгезинин төөгүзү болур.

Эш Сталинның классиктиг чогаалы марксизм-ленинизм теория-биле большевик партиянын политиказын болгаш практиктиг ажил-чорудулганын ханы харьылаалыгы, ооң стратегиянын болгаш тактиказынын интернационалыг шынарлыг тодаргай көргүзүп турар.

Большевизм болза, тактиканын бүгүдөгү үлегери болур. Ол ленинчи байдалды ВКП(б) төөгүзүн допчу курсунда кончуг улуг күш-биле тодаргайлаан. Делегейин коммунистг шимчээшкени Ленин — Сталинның большевик партиянын революсочу дуржулганына даянып алгаш, оон идеологтуг болгаш организастыг, политиктиг болгаш теориялыг принциптерин удуртулга кылып алгаш, улам-на калбарып быжыгып турар.

ВКП(б) төөгүзүн допчу курсу коммунизм дээш демиселге күчүлүг чепсек болур. Бистин каадырлары-высты марксизм-ленинизм теория-биле чепсеглээринин чугула үези турда, ол каадырларын нийтиледди хем пароходу доктаап турар чалчери болур. Хем вокзалды демир орук вокзалынын чоотунга тургустунар болгаш чүктетерин база кижилерин ынай бээр аргыжыл дүрген чорурунга улуг эптиг болур. Казанын улуг өзүс хемчигежи чаа черже шилчигинер болгаш калбал 400—500 метр хемчээлдиг ханы канал болу берген. Канаалдын камгалал дамбалары чимистиг үнүштерин тарырынга аяктыг мун-мун гектар черлерин Волгадан чаалап ал, ону суггарарына дузаалаар. Казан хоорай чуртун каас-чараш хоорайларынын бирээни кылдыр чаартына бээр.

Ленин-Сталинның улуг өөредин удуртулга кылып алгаш совет улус коммунизмдин чаа тилгелеринче бүзүреллиг бар чыдар.

Волга унунун хоорайларында

ЛЕНИНГРАД. Ленинградтын комуналу тудулар төлөвчел кылдыр институту. Куйбешевтин келир үдеги суг шыгавырынын зоназын киирип турар 18 хоорайларын болгаш ажилчин суурларын хош шилчелерин аяктыларын доозуушкан. Ол институт амгы үеде баштайгы техниктиг төлөвилелди тургузуп турар.

Куйбешевтин суг күжү-биле ажилдаар электри станциянын тудушкуну Волга унунун чамдык хоорайларын чаартып дөжүдеринге улуг аяктыг. Эң ылаңдыг Казан хоорайга эн-не улуг аяктыг болур. Казан хоорай механизмириг херекселдер-биле долу хандырын-

хөгжүлденин дүрүмнерин билдирер-биле чепсеглээринин чугула үези турда эш Сталин большевиктин эртемниг төөгүзүн чогаалдып кылган.

ВКП(б) төөгүзүн допчу курсун парлар үндүргени-биле большевик партия марксизм-ленинизмдин билдиреринин талазы-биле канчаар-да аажок чугула номну алган. Эртем 13 чылдын дургузунда миллион-миллион совет кижилер ВКП(б) төөгүзүн допчу курсун өөренип, большевиктин үндэсизинтиг чедишкенин шилчээди алганнар. Эртем 1950 чылда бистин областыг үч-үс коммунистери, комсомолчулары, интеллигенттери ВКП(б) төөгүзүн өөренип 52 бөлүмчө өөренип турганнар. Сталинчы ном бистин каадырлары-высты марксизм-ленинизм теорияны өөренип алгы коммунистг тургузуушкунун сорулгаларын чегилдинин шилчирээр талазы-биле оларга улуг дузаны көргүскөн. Ол ном каадырларын амыдыралчы совет патриотизмге, улустарын найыралынын болгаш пролетаржиг интернационализм өзүзүна кижизидип турар. Марксизм-ленинизмдин теориянын идеязынга кижизитинген бистин каадырлары-высты, миллион-миллион совет кижилер социализмдин тилгелгези дээш маадырлыг демиселге дайдыккан болгаш өскөн.

Бистин совет Төрүн чуртувустун хосталгазы, алдары хамалары-высты чорун дээш демиселдин чылдарында, —Ада-чуртун Улуг дайынын чылдарында ВКП(б) төөгүзүн допчу курсу Совет Армиянын дайычыларынын, тыштын ажил-инжилеринин чарыбас ному болуп чоразан, оларны маадырлыг чоруктарына сорул киирип турган.

Эш Сталинның ол ному коммунистг нийтиледди тургузар талазы-биле совет кижилерин тайбын тургузукчу күш-ажылычче сорул киирип турар. Ол ном Сталинчы өзү-биле аяктыларынга, демиселдеринге, тилгезинге өөредип турар.

ВКП(б) төөгүзүн допчу курсу бистин чуртувуска ажилчы чон социализмден коммунизмге ачар шилчиринин улуг перспективаларын ханы билди алырынга, делегейин бурунгаар депшилгелиг кижилери Совет Эвилелинге башталып алгаш бүгү-делегейге тайбын дээш, социализм, демократия дээш демиселдин, америк-англи дайын кыпсыкчыларынга улуг демиселдин чугулазын билди алырынга дузаалап турар.

Эш Сталинның генийлик чогаалы бүгү-делегейин коммунистг болгаш ажилчин партияларын, улус демократиянын чурттарынын ажилчы чонун бистин чуртувуска социализм тургузуушкунун тилгелгелиг дуржулгалары-биле чепсегел, социализм дээш демиселдин сорулгаларын олар чедишкенин шилчирээрине дузаалап турар.

Марксизм-ленинизмдин идеялары чаа-чаа тилгелерин улам-на чедип ап турар. Ол идеяларын күжү, тилгетиреби ажилчы чонун үндэсизинтиг эрге-ажыктарын, сагыш бодалын, идегелин харылап турарында.

ВКП(б) төөгүзүн допчу курсун парлар үндүргенинде бээр си үш чыл оюн совет улус улуг тургузукчу ажилдын үезинде медеглеп турар. Болгада, Днепрде, Аму-Дарыда, Донда коммунизмдин улуг тудуларын чедишкенин боттандырып турары, Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын чылдазы канчаар-да аажок улуг өөрүшкү-биле чоруп турары ол дугайын херечилеп турар.

Ленин-Сталинның улуг өөредин удуртулга кылып алгаш совет улус коммунизмдин чаа тилгелеринче бүзүреллиг бар чыдар.

Тайбынның ээлчээнде

ЖДАНОВ. «Азовсталь» заводтун металлчылары тайбынның стахановчу ээлчезин чедишкенин күселип турарлар. Айнын эгезинде бээр олар болза, пландан ажыр хей мун тонна металлдарын беришаан, оон дүрген эилдиргилерин кылганнар.

Кан эилдиргилеринин алдарлыг мастерлери-биле кады анык металлчылар болза, 50 хүнерде кызымак аякылап турарлар. Украинанын тайбын талаалакчыларынын конференциянычче төлээге сонгустурган, мартовский цехтин стахановчу Николай Переверзев Киевче чорунун мурнунда ай эгезинде бээр онаалгасында ажыр берген 600 тонна кааны боуунга бижип алган болган. Мартовский цехтин ол төлээзинин орунда ам комсомолчу Василий Тодоров аякылап турар. Кан үндүрүлгезинин болгаш печь эдеринин талазы-биле кылыгынын күсөткеш, эилдиргилеринин дүргелдин ийи шапка кылдыр чедип алган болгаш нормадан ажыр бүдүн чартык тонна металлды ол берип турар.

Ол-ла үеде мун тонна чыгыс металлды депшилгелиг нормага немей өске анык кан эилдиргилери база бергеннер.

ЭЛЕКТРОСТАЛЬ. (Москва областы). Волга-Дон судно чоруну каналдын шлюз эжиктеринге херек механизмириг Новоромановский Сталин аттыг машина тудушкунун заводуну коллективи Цимлянсктин суг күжү-биле аякылаар электростанциянын хоолайларычче чорудары-биле кылып үндүрүп турар.

Социалистг чарышка кол чери редуктор болгаш бирги механиктиг чылда цехтеринин коллективтери алган. Многоотонный прессе аякылап турар эш Громовтун бригадасы нормазын 130 хуу күселип турар. Чуурулгада аякылап турар эш Черновригетин бригадасы бүдүрүлгө онаалгасын дыка ажыр күселип турар. Ол бригада болза, коммунизмдин улуг тудуларычче баар машиналарга херек херекселдерин хуусаа бетинде күсөткеш.

(СЭТА).

Совет кижилерин күзел-соруу

ПЕТРОЗАВОДСК. Карело-Фин ССР-ни хоорайларына, суурларына балыкчы тураларга, саазын комбинаттарына болгаш өөредилге черлерин Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын чылдазына холбаштырган хей кижилер хуралдар болуп эртип турар. Оларнын кижиги бүрүзү кыйгырынын адаанга боудун холуну үжүн өөрүшкүлүг салып бээр дугайында совет улустун тайбынга чайгалып чок чүткүлүг аныгы-бүрү профессионалыг кижилер чугаалап турарлар.

Бистер, «совет кижилер» — тайбын дээш, демократия дээш, социализм дээш чер бөрүзектин улустарын күчүлүг шимчээшкенин авангардында бар чорун тайбынга ынакшыдыг улуг чуртта чурттап турары-выска чоргаарлап турар бис. Бо хүнден эгелээш тайбынның күш-ажылыч ээлчезинде турупкан мен, моон ынай хүнүн-не нормаларын бүдүн чартыктын эвээш эвес кылдыр күсөдиринин хүлээним — деп Маленгскийнин ыш үнетпүрүн ажил-агынын ажилчыларынын хуралына тракторист эш Огнев чугаалаан.

(СЭТА).

Социалистг хүлээлгелерин чедишкенин күсөдир

Тыванын ажилчы чоннарын улуг башкы Сталинга чоруткан чагаазында алдынган социалистг хүлээлгелерин күсөдиринге комсомолчулар бирги черде үлгөргилер болур журулу.

Тес-Хем районун комсомолчу аныяктары улуг башкы Сталиннин мурнунга алган хүлээлгелерин күсөдир дээш эрестиг аякылап турарлар. Олар боттарынын алган социалистг хүлээлгелерин күсөдирин, колхозтарын тараа ажаап алышынынга, күрүнеге тараа Белеткээр аякыларга 200 комсомолчулар болгаш аныктар иденкейлиг аякылап турарлар.

Ленин аттыг болгаш Калинин аттыг колхозтарда комсомол организацияларынын секретары Дову, Седип олар комсомолчу-аныяктарын күш-ажылын кончуг шын органи-

ДАЙЫННЫ ТАЙБЫН ТИИЛЭЭР

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Кыйгырынын адаанга областын ажилчы чонун боттарынын аттары улуг өөрүшкү-биле салып турар.

Чурукта: Кылдын авиаторунда ат салышкынын эртрип турары.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Казахстанның ажилчы чонунун сөзү

АЛМА-АТА. Сентябрь 22-де Казахстанга Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын чылдазы эгелээ.

Төгүлүг документинин адаанга ат салышкынын чылдазына холбаштырган хей кижилер хуралдар Алма-Атанын бүдүрүлгелеринге, албан черлеринге, өөредилге черлеринге болтулаан. Иди фабриказынын ажилчыларынын хуралына станокчу эш Бахреев чүве чугаалаан. Ол мынча деп медеглээ: «Казах улус дайынын көөр хөнү чок болгаш тайбын дээш демиселге күштерин харамнамай турар. Тайбыннын херээге бистин күш-ажылыч салышкынымыс — фабриканын аякылап үндүрүп турары пландан ажыг продукция болур.

Казахстанның хоорайларына болгаш суурларына ат салышкынын чылдазы чылдазы канчаар-да аажок улуг патриоттуг көдүрүшкүнүгү байдалга эртем. Ажилчы чоннар болза, чаа-чаа бедиткен хүлээлгелерин ап турарлар.

(СЭТА).

Авторотчуларның бадылаашкыны

Бо чылдын сентябрь 26-да кежээ-кинин 5 шапта, авторотанын септелегелер мастерскаяныга Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын кампаниязына холбаштыр митинг болган.

Митингин авторотанын хоочун стахановчу, Тайбын камгалаанын Совет комитетинде дузаалаар комиссиянын даргазы М. Корольков эге сөзүн чугаалаашаан аякылап, илеткелчи эш Кузьминге сөс берген. Эш Кузьмин боудун илеткелдине делегейде дайын болгаш тайбын деп адап турар ийи лагерин дугайын, база беш улуг күрүнелерин аразына Тайбын Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын дугайын эн-не билдиргилерин билдире берген. Илеткел төнгөн дооран-на тайбын дээш чангыс эл-сеткилди ат салышкыны эгелээ.

Бир дугаарында авторотанын хоочун стахановчу эш Пулковский Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга боудун адын салышаан чугаалааны болза: —Өскөн хангы холу дээп болбас — бистин ыдыктыг Ада-чуртувусче шурал келген немец араатан-дар-биле сокуп, оларнын карасагыштыг халдаашкынында Төрзүн чуртуну камгалап, Ада-чуртун ыдыктыг дайынына кирип чоран мен. Дайын дээрле ол хоозурал, аш, база өлүм-дүр. А тайбын дээрле ол аас-кежиктиг амыдыралдын төрүтүнүп турар дээр-дүр. Тайбынның херзэн боудуну күш-ажылым-биле быжыглап, хүн-бүрүнүгү үлүг-нормазын үргүлчү 200 хуудан кудулатпанымы бо ат салышкыны-биле холбаштыр хүлээним — дээр.

(СЭТА).

Социалистг хүлээлгелерин чедишкенин күсөдир

Тыванын ажилчы чоннарын улуг башкы Сталинга чоруткан чагаазында алдынган социалистг хүлээлгелерин күсөдиринге комсомолчулар бирги черде үлгөргилер болур журулу.

Тес-Хем районун комсомолчу аныяктары улуг башкы Сталиннин мурнунга алган хүлээлгелерин күсөдир дээш эрестиг аякылап турарлар. Олар боттарынын алган социалистг хүлээлгелерин күсөдирин, колхозтарын тараа ажаап алышынынга, күрүнеге тараа Белеткээр аякыларга 200 комсомолчулар болгаш аныктар иденкейлиг аякылап турарлар.

Ленин аттыг болгаш Калинин аттыг колхозтарда комсомол организацияларынын секретары Дову, Седип олар комсомолчу-аныяктарын күш-ажылын кончуг шын органи-

(СЭТА).

Күш-ажылыч салышкынар

Коммунизмдин улуг тудуларынын хуудулу чыгыларын күсөдир турар. Андыжанның «строймашин» заводунун ажилчылары Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын наонз көдүрүшкүнүгү-биле салганнар. Тайбынның ээлчезин хүнеринде токарьлер Свиридов биле Конолов дыка хей рационалыг саналдарын кирип, аякылап кылырын нормазын 9 катта бедиткеннер.

Чегемский районун (Кабардин АССР-ниң) Ворошилов аттыг көдээ ажил-агы артелиниг кежигүнеринин хуралына колхозчу Тхагалсева чүве чугаалаан.

— Тайбыннын Пактызын чарарын негеп турар документинин адаанга ат салбайн баар чангыс-даа эр, херээжен дагы бистин аравыстан тывалбас, бистер тайбын кижилер бис, ыччагаш боттарыныстың Ада-чуртувустун чагай чорунга аякылап берип турар бис — деп ол чугаалаан.

Кыйгырынын адаанга салган аттары стахановчу күш-ажыл-биле Ново-Тагилский болгаш Верх-Исетский заводтарын (Свердлов областы) металлчылары быжыглап турарлар. Тайбынның ээлчезин баштайгы хүнүнде «Запорож-стальдин» доменщиктери он-он тонна шойну пландан ажыр эилдиргеннер.

Кыйгырынын адаанга ат салышкынын чылдазы Саранский, Сухинга, Харьковка, Орлга, Полтав, Закарпат болгаш өске-даа областтарга база районнарга улуг политиктиг болгаш бүдүрүшкү көдүрүшкүнүгү байдалына болуп эртем.

(СЭТА).

Делегейге тайбын херээ тиилээр

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбын Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкынын чылдазынын кампаниязына холбаштыр алгы заводчуларын митингиз болган.

Митингин алгы заводунун директору эш Шипульников боудун эге сөзүн чугаалаашаан аякылап, илеткелчи сөс берген. Эш Шипульников боудун эге сөзүн чугаалаашаан аякылап, илеткелчи сөс берген. Эш Шипульников боудун эге сөзүн чугаалаашаан аякылап, илеткелчи сөс берген.

Эш Шипульников боудун эге сөзүн чугаалаашаан аякылап, илеткелчи сөс берген. Эш Шипульников боудун эге сөзүн чугаалаашаан аякылап, илеткелчи сөс берген.

— Мен, алгы-кеш кылдыр черге элзэн үр аякылап келдим. Бо аякылап киргенинде бээр план күсөтпейн барган хүнүм черле чок, харын үлүг норманын үргүлчү ажыр күсөдир келдим. Чүге дээр, мээр тайбын күш-ажылым чүгө дайын кыпсыкчыларына өлүмүг согушкун болур эвес, а харын тайбыннын херээге быжык күш болур дээрин билдип турар мен. База дайынын кыпсып, мун-мун кижилерин ханы-биле байып кирип дайын кыпсыкчыларына удур тайбыннын күчүлүг лагери тиилээр дээринге бүзүрүп чорун мен. Чүге дээр, Тайбын лагеринин эгелээ бистин Төрзүн чуртувус — күчүлүг Совет күрүне туруп турар. Бистин улуг башкымыс Сталин баштап турар.

Митингин киржикчилери үстүнде сөс ап чүве чугаалаан кижилер ышкыш шак ындыг тайбын күш-ажылы-биле күзел-соруу хайыккан, чангыс эл-сеткилди ат салышкынын бергеннер.

Шефтээшкун үргүлчүлөп турар

Дүжүт ажаап алышкынын болгаш күрүнеге тараа дужаалганын планын хуусаа бетинде чедишкенин күсөдир дээш Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга организация черлерин болгаш школаларын коллективтери районун колхозтарына массалыг үнүшкүн биле шефт тузаламчызын үргүлчү көргүзүп турар.

Чоокта чаа бир дыштарын хүнде районун үлетпур комбинатынын, Чадаана МТС-тин болгаш районун көдээ ажил-агы килдизинин коллективтеринде 56 кижиге Ийме суму-зунда Ленин аттыг колхозтун тараа шөлүнге барып аякылааш 15 тонна кызыл-тасты бастырып берген болгаш 3 сараат саванын бөлүп тургузуп берген. Шефчилерин шилтинде эштер Кудряшева, Павлов, Санчип болгаш Шубалов олар хүн нормазын 120—130 хуу чедир күсөдир, иденкейлиг аякылааннар.

(СЭТА).

А. ТӨГҮТ-ООЛ.

Агро-зоотехниктиг курстарның өөредилгезин организастыг эгелээр

Большевик партия болгаш совет чазак бүгү көдээ ажил-агый культураларының дүжүттүүн моон сонгаар улам бедилер, нийтинин, малынын бажын дүрген көүдөдир, оон продуктудуг чоруун бедилер чорукту ам үедө көдээ ажил-агый ажилдак чыларының мурунунга кол сорулга кылдыр салган. Бо сорулганы чедикшииниң шийтирлээр төлөөдө, колхозтарның шөлдеринде ажилдап турар байлак техниканы ажыглаарын шынгы экижидерин, мичуринчи агробиология эртеминин болгаш социалисттик чер, мал ажилынын эки-эки мастерлеринин чедикшиинин колхозтарның ажилына калба-биле ажыглаарын чедип алыр керек.

Колхозчуларны бүдүрүлгө ажилында чартыктырбай массалык биле өөредир сорулга-биле эрткен чылдан бээр организастаан үш чыл хуусаалыг агро-зоотехниктиг курстар бо сорулганы боттадырарына канчаар-даа аажок уjur-дузалыг. Курстарга чоруктан өөредилге болза, колхозчуларның агро-зоотехниктиг билдиргенин бедиткен, күрүнө планнын күүседир дээш, эртеминин болгаш мурнакчы дуржулганын чедикшиинин колхоз бүдүрүлгезинге шингездир дээш демиселге улам идеялык киржир арганы оларга берген. Туруп келгенин баштайгы чылында-ла ол курстар күш-ажылын организастаанына болгаш шөл ажилының агротехниктиг дененинин өзүдүзүне улуг сагдарны көргүскөн. Чижээлээрге, Чөөн-Хемчик районун Жданов аттыг колхозунуң кежигүнери чакы тарылганы эрткен чылдан артык организастыг чоруктан, нийтинин малына чедир белеткээринин болгаш силос салышкынын планын районда бир дугаарында ажы күүсеткен болгаш малды чылыг каяалар-биле хандырган, мал өстүреринин планын ажы күүсеттишсаан, оон ажаалганын экижиткен.

Каадырларны массалык-биле белеткээринге көдээ ажил-агыйн тускай эртемингери — элээн хөй башкылар эки чедикшиинери көргүскөн. Тады районун «Кызыл партизан» (башкызы зоотехник Гришина), Каа-Хем районун «Тинделге» (башкызы зоотехник Носов биле агроном Лаптев) болгаш өске-даа колхозтарда үш чыл хуусаалыг курстарның дынакчылары экзаменнерге эки түниелди көргүскенер.

Ындыг болза-даа, бо ажил бүгү районнарда бир дөмей эки чедикшииниң эртпез. Барыын-Хемчик, Кызыл, Улуг-Хем болгаш оон-даа өске районнарның колхозтарына курстарның дугайында айтышкынын кол негелдезин үрөп, курстарга өөрени кижилерин четчелээрде, чүглө колхозчуларның боттарының билдиришкенин барымдаалат турганынын түнелинде, чамдык курстарга бирик билбес колхозчулар хөй киргилээн болгаш дынакчылар тараар, чамдык бөлгүмнер дүжүрине чедер таварылгалар тургулаан. Өөредилге чорударына оран-бажыннарны белеткөөзүн, төрөөн дыл кырынга эргежок чугула өөредилге номнары, кыска материалдар чок болгаш чамдык башкылар агро-зоотехниктиг курстарның уjur-дузалыг чедир үнелеейин, кичээлдерин доктаамал чорутпай, оон ийн дугаар чергенин ажалды кылдыр санап турган чоруктар бар.

Чамдык колхозтарның даргалары курстарның ажилынын талазы-биле тускай эртемингерге кандыг-даа дуза көргүспейн турган болгаш харын чамдыкта ол ажилга шаптык кадып, колхозчуларын кичээлге баарын чөпшээрвейин турган чүүл бар. Чижээлээрге, Каа-Хем районда «Октябрь 14 чыл ою» колхозтун даргазы эш Елисеев өөредилге хүнеринде колхозчуларны колхоз төвүндө ырак черлерде ажилдарже чорудуп турганынын түнелинде чаксы хову ажилынын эгезинде бөлгүмнерин хөй кезин өөредилге программазын дооспайн барган. Баштайгы чылдын өөредилгезинин программазын чүглө 13 бөлгүмнер бүрүн дооскан болгаш 153 кизи экзамен дужааган.

Амгы өөредилге чылында курстарның ажилы организастаарда ол бүгү четпестерни болдурбазы эргежок чугула. Ам өөредилге эгелээринге чедир белеткек ажилын чорударынын каш-ла хүнери арктан. Хамыктын мурунда дынакчылар чылдазын доозар болгаш колхозтарга өөредилге бөлгүмнерин организастаарын чорудар. Өөредилгенин ийн дугаар чылының өөредилге бөлгүмнерин четчелеп тургузарынче улуг кичээлгени салыр. Колхозтарга ийн

дугаар чергенин көдээ ажил-агый мастерлерин белеткээр талазы-биле өөредилгенин ийн дугаар чылынын өөредилге бөлгүмнери болза, үнүш ажилынын талазы-биле чангыс аймак культураларынын кандыг-бир культуразын азы бөлүүн өөренир сорулгага, мал ажилынын талазы-биле малдын кандыг-бир аймаан өөренир сорулгага тургустунар. Колхозтарга агроном ийке азы зоотехник эртеминин чангыс башкыны ийн өөредилге бөлгүмнеринге башкыларын дагыры эргежок чугула. Чижээлээрге, агрономну — тараа болгаш тараа-бобы культураларынын талазы-биле болгаш картофель талазы-биле мастерлерин белеткээр бөлгүмнерге, а зоотехникти — улуг мыйысты мал талазы-биле болгаш хөй ажилынын талазы-биле бөлгүмнерге башкылар.

Көдээ ажил-агыйн ийн дугаар чергенин мастерлерин белеткээринге программазы үнүш ажилынын талазы-биле 80-ден 130 шак чедир, мал ажилынын талазы-биле 130-ден 170 шак чедир санап кылган. Программага айтыкан материалдарны өөренир үнүш ажилынын талазы-биле 1952 чылдын апрель 1-де мал ажилынын талазы-биле июль 1-де доозулган турар уjurлуг. Өөредилгенин ийн дугаар чылының өөредилге бөлгүмү бүрүзүңгө 10—15 болгаш оон хөй дынакчылар турар уjurлуг. Бо бөлгүмнерге өөредилгенин бир дугаар чылының экзаменни дужааган колхозчуларны, база мурунда үш, алды ай хуусаалыг курстарга өөренир болгаш оларын дооскан дугайында шынылгазы бар колхозчуларны хүлээп алыр. Өөредилгенин бир дугаар чылының программазын чамдык чылдагааннардан арай-ла дооспайн барган колхозчуларга тускай бөлгүмнерни организастааш, өске бөлгүмнерге өөредилге эгелээринге чедир өөредилгенин бир дугаар чылынын программазын чедикшиинин доозуп, өөредилгенин ийн дугаар чылыныч шийип кирер арганы оларга бээр чугула.

Колхозтарның баштаар черлери билдиришкенин бижеэн бүгү колхозчуларны бөлгүмнерге хуваар болгаш өөредилгени организастаарын колхоз баштаар черинин бир кежигүнерге харыладыр. Колхоз баштаар чери өөредилге бөлгүмнеринин кичээлдээр хүнерин бадылар.

Колхозчуларның массалыг өөредилгезин чедикшиинин болуру кичээлдерге чогуур өйүндө эки белеткээрининде хамаарыг. Колхозчуларын калбак массазын хаара туткан турар өөредилге бөлгүмнерин организастаар төлөөдө, бүгү колхозтарга курстарны четчелеп тургузар ажалды доп-доруан эгелээр керек. Өөредилгенин бир дугаар чылынын бөлгүмнерин тургузарда, эрткен чылы ол бөлгүмнер турбаан колхозтарга тургузарынче онза кичээлгенин салыры чугула.

Өөредилгенин бир болгаш ийн дугаар чылынын агро-зоотехниктиг курстарына башкыларын шийип тургузар чорук тергип чугула. Эрткен чылы чамдык черлерге тускай эртемингенин чамдызын курстарның ажилыныч хандытпай, харын ол тускай эртеминер өөренимэн кижилерин башкага томуйлап турган чоруктары ам болдурбас керек. Агро-зоотехниктиг курстарга башкылар, колхозчуларын көдээ ажил-агый талазы-биле билини бедилеринге дузалаар чорук көдээ ажил-агыйн тускай эртемингенин албан хүлээлгезин болурун олар билдир уjurлуг.

Өөредилге чылы эгелээринин бетинде районнарда курстар башкыларының 10 хонук семинарын эртирери эргежок чугула. Ол семинарларга эрткен өөредилге чылының четпестерин чугаалажыр, эки башкыларын ажилынын дуржулгазын өөренир, көдээ ажил-агый эртеминин болгаш мурнакчы дуржулганын чаа-чаа чедикшиинери-биле таныжар керек. Көдээ ажил-агый органныр болгаш колхозтар баштаар черлери октябрь 1-ден эртирбейн өөредилге чорудар оларны өөредилгенин бүгү керексели-биле хандылар.

Өөредилге бөлгүмнерин чогуур өйүндө четчелеп тургузары, башкыларын шын шийип алыры — агро-зоотехниктиг курстарның өөредилгезинин чедикшиинин эгелээринин, оларның бүгү ажилынын эки түнелдиг болурунун сууру болур. Көдээ ажил-агый органныр бо чугула ажалды хуусаазында бедик шынарлык күүседир хүлээлгели.

ШЛЯПНИКОВ, көдээ ажил-агый пропагандазынын эргеленин начальнигин оралакчы.

Костром область. «Октябрь 12» колхозтун мал фермазы болза, областа мурнакчы ферма болур. Чылдын бирги чартында 103 саар инектерин инек бүрүзүндө ортумаа-биле 2897 килограмм сүттү алган. Инектерин уксазын экижиткен үр ажалды болгаш малды шын чемгерип турганынын түнелинде ферма бедик көргүзүлгенин чедип алган. Частан эгелээш орай күске чедир инектерге немелде черни үргүлчү бербишаан оyttug черлерге дүне-даа, хүндүс-даа кадарып турар. Мал ажилына бедик көргүзүлгү болганы дээш фермазын он дөрт ажалдакчыларына социалисттик күш-ажылын Маадыры деп атты тывыскап.

Чаш малдарны өстүрер талазы-биле ферманын ажалдакчылары улуг чедикшиини чедип алган. Бизааларнын бир дүн-хүндө немээр денезинин ортумак нормазы 550 грамм турда колхозчу Протасованың бөлүүндө бизаалар бир дүн-хүндө 1050 грамм немежип турар.

Чурукта: Бизаа ажаакчызы А. А. Протасова бизааларны чемгерип турары.

Чуруу Б. Горбачевтуу. СЭТА-нын прессклишези.

Колхозтун мурнакчы малчыны

Нийтинин продуктудуг мал ажилынын хөгжүдеринын үш чыл планын күүседир, колхозтун хөй малынын баш санын көүдөдир, оон продуктудуг чорун бедилеринин талазы-биле Улуг-Хем районун Эйлин-Лем э. музулда Сталин аттыг колхозтун ойбузу Чолдак кызымакай ажалдап турар.

Колхозчу Чолдакка Сталин аттыг колхозтун баштаар чери 1947 чылда 116 баш хойну хүлээдин берген болгаш ол малды өстүрери-биле даалганы берген. Кадарчы Чолдак, оон өвүн ээси Сандак олар ол хүлээп алган хөй малын чайгы үедө эки оyttug болгаш серин тайгаларга оларладып, кышкы үедө малдын одарын эки таарыштырып, кажаа турлаан эки шынарлык кылып, мал ажилына кызымак ажалдааны-биле олар чыл бүрүдө малдын бедик денгиделиг чорун суларатпай турган болгаш малдын чаш төлүн чидирит чокка камгалап ал турган.

Эрткен дөрт чылдын дургузунда кадарчынын мал ажилына кызымакай чорунун түнелинде 1947 чылда 116 баш турган хөй ам 516 ажыг баш чедип турар. Благың кадарчы Чолдак бо чылын төрөөн

195 баш хоюндан 205 баш хураганны чидирит чокка камгалап алган. Кадарчы Чолдак 30 чылын бүгү төрүүр хоюнуң чаш хураганын 100 хуу камгалап алыр деп бодунга алган социалисттик хүлээлгезин керек кырынга күүсеткен.

Беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынын Пактызын чарар дугайында Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын ааанга ат салышкынын чылдазын ССРЭ-ге чорудар дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетинин пленумунун шийтирин танышкан колхозчуларнын нийти хуралына кадарчы Чолдак чедип алган чедикшиинери улам быжылгавышаан, моон сонгаар мал ажилына улам кичээлгенин салып, 1952 чылда бүгү төрүүр хоюмуң чаш төлүн бүрүн камгалап алыр мен деп чаа социалисттик хүлээлгени бодунга алган.

Колхозчулар боттарынын нийти хуралында тайбын талаакчыларынын областа конференциязына боттарынын төлөзү кылдыр колхозтун мурнакчы хойжузу Чолдакты сонгаан.

В. ТАРЖАА.

Өөреникчинин өөрениринге шаптык уjurаштырбас керек

Бичин Серенмаанын ата-нези өлүп каарга ол бодунун төрели болур Белчирин өг-бүлөзүңгө туруп алган. Серенмаанын өөрү-биле кады шолога өөренир дээр күзели улуг чораан. Ынчалза-даа оон төрели, Эзрин районун Качык суму Сөвдинин депутаты Белчир оон өөренир дээр күзелин шаптыктап келген. Харын бодунун хууда ажилын кылдырып келген.

— Бо бичин уругну шолога чүгө өөртпөс силер — деп айтырарга Белчирин харылап турганы болза: «Бо уругнун угааны багай, өөренип шыдавас кижин». А керек кырында ол уругнун угааны эки, өөренип болур деп эмчи шинчээ.

Серенмаа ам шолода өөренип турар. Ол уруг шолога кичээлин эртиреш чана бээрге Белчир ажил-хөрөктээр болгаш хууда ажилын кылдырып турар. Харын оон бот-кичээл ажалына шаптык болуп турар.

Бичин уругну культурлук аажы-чанга, эртем-билигге өөредип алырында туржук, оон өөредилгезинге шаптык болуп турар Белчирин чогуур черлер көөр керек.

А. ТОРЖУ.

Мурнакчы дуржулганын индир

Комбайнёр Балчыр-оолдун ажил дуржулгазы

Улуг-Хем районун Ворошилов аттыг көдээ ажил-агый артелинин колхозчулары 1951 чылда байлак дүжүттү өстүрүп алганнар. Колхозтун шөлдеринде боду-чоруур комбайнын механик-комбайнэру эш Балчыр-оол ажалдап турар. Дүжү ажаап алышкынын сезонунда 500 га тараа культураларын дүжүдүн боду-чоруур комбайн-биле ажаап алыр деп Балчыр-оол хүлээлгели.

Эш Балчыр-оол бодунун сөзүн быжы-биле күүседип турар. Чамдык черлерин тараазы мырнай калбарып ушкан ужурунда чүглө чангыс талаал кезер болгаш бир талазы-биле анаа курут эртер берге байдал турза-даа, Балчыр-оол 400 килограмм кывар-чүүлдү камнап алган.

Балчыр-оол машинанын хүн-бүрү техниктиг ажаалгазынче улуг кичээлгени салган. Ол боду моторну, кывар-чүүлдү болгаш от системаны эки харагаллап турар, дузалакчызы комбайнын быжылгап, ону чаап турар, комбайн ажилына дузалажып турар колхозчулар болза, комбайнын аштагаларын чорудуп турар болгаш кывар-чүүл, суг кудуп алырына дузалажып турарлар. Ажил эгелээзинин мурунда маши-

Хөрөгенин бюджетке чогуур өйүндө кирерин хандылар

Бистин областын бюджетин база-ла ССРЭ-нин бүгү күрүнө бюджетиниң бо чылдын улус ажил-агыйына бүрүн таарыштыр бадылаан. Ынчангаш областың ажил-агыйының болгаш культура хөгжүлдезинин моон сонгаар көдүрүлүүшкүнү хандыларда бюджеттин бүгү-ле оруталыг кезектеринин планынын долдур болгаш ажы күүседир, бюджет хөрөгилерин чарыглаарына камналга режимин эң-не шыныгызы-биле сагыры болур.

Бюджеттин орулгазынын үндезин болза, саарылгадан үндүрүп болгаш кирген орулгандан казан хөрөгенин бюджетке кирип турары социалисттик ажил-агыйның чымдазы болур.

Бо чылдын бир дугаар чартында бистин областын бюджетин чедикшиинин күүсеткени-биле кады чамдык бүдүрүлгө болгаш албан организация черлеринин удурткучлары белең продукция бүдүрүп үндүрер. Жар бараанарны салып саарар, чонга садып тарадыр бараанын шийип алыр талазы-биле бюджет мурнакчы боттарынын хүлээлгелерин күүсетпезин, оон түнелинде 2300 муң рубль түнүг орулга областа бюджетинге кирбээн.

Алгы заводу (директору Ермолаев) кидис идик бүдүреринин планын күүсетпезинин уjurундан бюджетке саарылга үндүрүлгөн 200 муң рубльди чедир бербээн, ол шыкка аш-чем комбинаты 80 муң рубльди чедир бербээн.

«Легсбыт» базазынын эргелекчи Махагоров бир дугаар чартык чылда хөвө-саазындан, дүктен кылган болгаш торгу өвстөрүн трикотажты план Эзугаар өблөсчө кирип сөөртүп албаан болгаш үш миллион рубльдин бараанын өблөсчө кирип сөөртпезин. Ол шыкка хереттел кооперациязынын удурткучлары чамдык бараанарын калбаа-биле четче садып саарарын организастааш, ынчангаш чүглө бир дугаар кварталда безин чонга 1643 муң рубльдин бараанарын чонга четче сатпаан.

Ол чылдаганнарнын түнелинде «Легсбыт» базазы бюджетке чылдын бир дугаар чартында 434 муң рубльди кирбээн. Хлебти үргүлчү салдыларын бир дугаар кварталда хандыраан.

Заготзерно эргелекчи эш Деев областын садыг болгаш хлеб быжыра организастаашын даалган-биле четче хандыраан, ынчангаш тускай аңгылап каан фондуң четче үндүрүп ал шыдаван.

Январь айда Бай-Тайга райпозу 10 тонн кызыл-тасты, Сүт-Хөл райпозу 9 тонн кызыл-тасты чедир албаан. Барыын-Хемчик райпозу февраль айда 32 тонн кызыл-тасты чедир албаан болгаш оон-даа өске Хлеб садарын багай организаста-

таанынын түнелинде чүглө чылдын бир дугаар чартында безин 900 муң рубльди бюджетке кирбээн. Чырылар болгаш кысыр материалдар болур керосин, бензин салдыларын багай организастап турар. Садыг организациялары 1951 чылдын бир дугаар чартында 20 тонн ажыг керосинны чедир албаан, а нефть базазына керосин четчир сангыг чыткан болгаш керосинин ийн үш кварталда база багай садылаан. Эт ылангыя Кызыл хоорайда керосин салдылашкыны кончук багай организастаган.

Ыян ажил-агыйларынын органнында улуг четпестер бар. Ыян ажил-агыйынын областа Эргеленин эргелекчи Воронков бо хүнге чедир ыян базазын таарыштыр тургуспаан.

Төлөвирлери чогуур өйүндө бюджетке кирерин болза, бюджеттин орулгаларынын күүсөлдөзүн болгаш бүгү-ле хемчеглерин акшаландыраарын хандылар.

Ынчангаш төлөвир чурумун быжылгаары кончук улуг уjur-дузалыг.

Чамдык бүдүрүлгелерин удурткучлары бюджет мурунунга боттарынын хүлээлгелерин күүсетпезин боттарынын саарылгазында күрүнө хөрөгенин саададып тудуп турарлар.

«Легсбыт» База эргелекчи Махагоров бюджет хөрөгенин 7221 муң рубльди 18 хонук, кинофикациянын областа эргелели эш Түгөр 280 муң рубльди 20 хонук, Кызылдын транспорт конторазы 555 муң рубльди 27 хонук ооздаткан.

Аш-чем комбинатынын директору Лутанин январь 23-тен февраль 9-на чедир бюджетке 23 муң рубль өрөлдиг турган. Ол үениң иштинде оларнын сангыга 83 муң рубль бар турган.

Кызыл горпозунун сангыга 56 муң рубль турган-даа болза, 27 муң рубль түнүг орулга үндүрүүн февральдин 5-тен 20-ге чедир бюджетке төлөвээн.

Чамдык албан бүдүрүлгө черлеринин удурткучлары харын-даа күрүнени мегелээринин оруунда киргенер.

Саарылга үндүрүүндө аш-чем комбинаты 10 муң рубльди, алгы заводу 69 муң рубльди, Кызылдын салбазазы 225 муң рубльди 1950 чылдын чыл отчөдүңга кирбээнер.

Ол бүдүрүлгө черлери бюджеттин хөрөгенин күрүнөден чажырғаннар. Бүгү-ле албан организация болгаш бүдүрүлгө черлеринин удурткучлары күрүнө бюджетинин мурунунга бодунун харыскалганын билери болгаш үстүндө демдегиттинген четпестерни чоокку хуусаада узуткаары чугула.

С. ЛЫСКОВ.

Ат спортуң маргылдазынга белеткел

Областын ам болур ат спортуң маргылдазынга киржири-биле Чөөн-Хемчик районун колхозтары белеткенип турар.

Сталин аттыг колхоз будёновчу уксаанын ийн аскырларын, чөлөр уксаанын экижиткен бир аскырын, чурттуң ийн белерин будёновчу уксаанын экижиткен кулунары-биле кады хун-бүрү доктааткан чурум Эзугаар белеткеп турар. «Кызыл тараачын» колхоз дон болгаш будёновчу уксааларын ийн аскырларын, чурттуң белерин белеткеп турар.

И. КОНГАР.

«Искра» колхоз будёновчу уксаанын бир аскырын, чурттуң ийн белерин, экижиткен кулунары-биле кады делгелгеге болгаш ат спортуңга белеткеп турар. Күрүнө-ат кажаазындан болгаш Чадаанын дуржулга станциязындан аскырларын болгаш белерин кулунары-биле кады белеткеп турар.

Аттары элээр кижилерин болгаш ач чоруур херекселдерин белеткеп турар.

И. КОНГАР.

кылып ап турар. Оон түнелинде сыптарны молотилкаже дамчыдарынын бир дески болуру дыка экижээн. Пок үнүштүг тараалары ажаап ап турганынын үезинде савап айкалышты тарааны савап-биле кады холдуштор октап, тараанын чидирин үргүлчү аштап тургаш, чидирини билип кааш, ылгаар органныр үргүлчү аштап тургаш, чидирини болдурбайн барган.

Салгынаар шиттен болгаш оон сырып эвес болганындан тарааның хөй молдуртуктары, харын аргы тараа боду безин үнүп турар. Ол чидирини узуткаар дээш Балчыр-оол салгынаар шитке оон 150 миллиметр бедик дөрт планкаларын чыпшыр кадааш, шитти болгаш планкаларын брезент-биле шып алган. Оон соонда ону дамчыштыр чангыс тараа молдурдуу-даа, чангыс тараа-даа хорай бербес болган.

Комбайнын техниктиг ажаалгазынын талазы-биле Балчыр-оол онда өске хемчеглерин ап, оон улуг арга-техниказын, бедик бүдүрүлгүлүү эки ажаллап тургаш, сентябрь 20-ге чедир 403 га черин тараазын ажааган, хүнде 8 ганы ажаап алыр тургаш, сентябрь 18-те 14 ганы ажааган. Ынчангаш эш Балчыр-оол бистин областын боду-чоруур комбайннарнын комбайнчыларынын аразында социалисттик чарышка бир дугаар черин эжелеп турар.

П. АМБРОСОВ, областын көдээ ажил-агый килдинин инженер-механизатору.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиясынын Кол команддалыныкы дыйнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республикасынын Улустун армиясынын Кол команддалыныкы сентябрь 25-те медээлени болза, бүгү фронтуларга Кореянын Улустун армиясынын катыжышкыны кыдат эки-турачыларнын сырыя дет-кимчези-биле америк-англи эжелекчилерин болгаш лисыманчы шериглерин кадыг-дошкун атакаларын чедишкенин ойтур шаап, оларнын дириг кужунге болгаш техниказына улуг чидирелерин таварыштырарын үргүлчүлүр турар.

Төп болгаш чөөн фронтуларга Улустун армиясынын камгалап шугумнарын ача таварыш сорулга-биле 70 танкаларга, уजार-чүүлге болгаш артилерияга үдиртиген америк ийги дивизиянын болгаш лисыманчы ийги болгаш алдыгы дивизияларнын калчаалыг 10 ажыг атакаларын Улустун армиясынын катыжышкыны ойтур шапкан.

Америк ийги дивизиянын 38-ки полказынын 40 ажыг солдаттары лейтенантызы-биле баштадыр Кореяда агрессивтик дайыны шиптир-ли-биле буруудаттышаан, эки-тура-зы-биле дүжүп тутурганнар.

Сентябрьнын 25-те Улустун армия-нын зениттик кезектери болгаш дайынын самолеттарын кедеп-адар адыжы-акчыларнын отрядтары Саривонь, Синмак, Нампхо болгаш Вонсан районнарда тайбын чурттакчы-лыг районнарын араатаныны биле бомбалаарына киржип турган дай-зынын 8 самолеттарын андара ат-кан.

(СЭТА).

Кэсонда чугаалажышкынар дугайында

Ким Ир Сенге болгаш Пын Дэ-хуэйге Риджуэйин чоруткан бижии

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед Пресс агент-тиделин Токиода корреспонденти-зин дыйнады турарын «Эзугаар алырга, сентябрь 23-те генерал Риджуэй Кореянын Улустун армиясы-нын кол команддалыкчы Ким Ир Сенге болгаш кыдат улустун эки-турачыларнын команддалыкчы Пын Дэ-хуэйге чагаа чоруткан, ында шыныктырып турары болза, Кэсонун хамаарышпас зоназынд корум-чурумун үрээниин бүгү та-варылгалары долузу-биле истеп-хы-наттыгын аттыг болган.

Болуп тургулаан өнчүк-чөгээлери-нин журунда Кэсонга чугаала-жышкынынын ындагы үр ара сокса-шкыны дээш харысалгадан ой-талавышаан, Риджуэйин медеглел

Генерал Риджуэйге Ким Ир Сенниң болгаш Пын Дэ-хуэйниң харызы

ПЕКИН. Синьхуа агенттиелинн корреспондентинин Пхеньянда дыйнады турарын «Эзугаар алырга, Кореянын Улустун армиясынын дээш Кол команддалыкчы генерал Ким Ир Сен болгаш кыдат улустун эки-турачыларнын команддалыкчы генерал Пын Дэ-хуэй генерал Риджуэйге чоруткан боттарынын харызына мынча деп бижээнер:

Бодунарнын чоруткан бижиреге тайбынчыдылга дугайында Кэсонга чугаалажышкынынын уламчыла-рын болдунас кылып, сентябрь 10-га чедир КНО-нун шериглеринн агаарга болгаш черге үлгеткени Кэсонун хамаарышпас чорууну дугайында дугуржулганы чүзүн-баан аргалар-биле үрээниин миши-ринден ам-даа ойталап турар бол-зунарза-даа ук болуп турган бүгү өнчүк-чөгээлери силерин таланар долузу-биле истеп-хынат көргөн дээр-зин бадыкавышаан, база оон-биле кады бистер бодуустун талавыстан ук өнчүк-чөгээлери силерин тала харысалгалы-биле көргөн турарын негээрин уламчылаар эргелиг болгаш барымдааларыг бис, чүге дээрге, ол өнчүк-чөгээлере хама-арышкан шыныдылгар бисте бүрүн бар болгаш силерин тала истелген катеп чорударындан үргүлчү ойталап келген.

Август 22-де болган өнчүк-чөгээлэг үлгеткен болгаш оон соонда-даа силерин таланынын кылганы ол шыкаш өнчүк-чөгээлере Кэсон-нун чугаалажышкынынын уламчы-лаар аргажок болдурган хейге бил-дингир болгай. Бичангаш силерин тала ол чорук дээш харысалгань хүдээр ужурут дээрин чөптүг. Кэсонун хамаарышпас чоруун КНО-нун шериглеринн сөөлгү үрээни болуп турар сентябрь 10-да болган өнчүк-чөгээлени дугайында силерин тала бир-тээ хомудалын илереткен болгаш Кэсонун хама-арышкынынын чоруну дугайында дугуржулганы үрээни харысалгалы-биле көөрүнге белени илередип турар чүве төлээде, тайбынчыдылга дугайында чугаалажышкынар Кэсонга доп-дораан катеп эгелээп турар ужурут болгаш ол бүгү шиптир-летини эки-чөгээлери ийн таланы аразында чугаалажышкынынын чоруну депшилгезинге моон сон-гаар шалтык ужураштырбас ужурут дээрзинге бистер эптежир бис.

Моон сонгаар мындг үрээниин болдурбас болгаш моон сонгаар чугаалажышкынынын ара соксаашкынынын үнүп келир хире кандыг-даа чылдаан харыч чок кылар дээш Кэсон районун хамаарышпас чорууну дугайында айтыргынын талавы-биле шынгыс дугуржулганын чар-дынган турарын бистин тала үргүлчү саналдап турган, ыччалза-даа ийд талага тааржыр ындг тодаргай болгаш шынгыс дугуржулгалары чорударын кажан-даа төлээлтирил-ге чок болуп турган харылаза офи-церлер боттандырар ужурут эвес, а харын ийн таланы төлээлери чорудар ужурут. Чугаалажышкынынар-га каража таваржы березин дээш, база анаа херек чогулмалыг аппарат Кэсонда тайбынчыдылга дугайында катеп чорутунган чугаалажышкы-нынын баштайгы хуралына ийн таланы чугаалажып көөрүнүч оруу-биле тургустунган турарын бистер саналдап тур бис. Ол болза, эки-не угаангыр арга болуп деп бистер санап турар бис.

Бичангаш Кэсонга чугаала-жышкынынын катеп чорударында херек хүнү болгаш шакты чугаала-жып көөрү-биле сентябрь 24-те эр-тегинин 10 шакта силерин хары-лаза офицерлеринер-биле ужуражы-рын бистин таланы харылаза офи-церинге бистер дужааган бис.

(СЭТА).

Францияда америк эжелекчилер

ПАРИЖ. Сөөлгү айларын шип-тиде Сен-Жак-Де-Ла-Далд хоорай-нын чанында амгы үеде «Мустанг» деп америк самолеттарга таарыш-тыр кылдыган аэродрому калбар-тырынын талазы-биле ажылдар чо-руп келген деп «Юманите» солун сентябрьнын 12-де медээлээ.

Ол-ла департаментде Сен-Жак-Ден чанында туруп турар хамаза уजार-чүүл аэродрому болза, шериг агаар базазы кылдыр шилчигинген болгаш американын холуиче шилчиген. Веззонг хоорайда америк солдаттарынын ийн ротазы чед-ийн келген. Ол бичин хоорайнн 2 муң чурттакчылары чурттаар оран-сава чок турар деп чүвени-дээ тоо-вайн, эжелекчилер болза эң дээр чуртталга черлерин эжелек алган-нар.

Францияда америк эжелекчилер

ПАРИЖ. Сөөлгү айларын шип-тиде Сен-Жак-Де-Ла-Далд хоорай-нын чанында амгы үеде «Мустанг» деп америк самолеттарга таарыш-тыр кылдыган аэродрому калбар-тырынын талазы-биле ажылдар чо-руп келген деп «Юманите» солун сентябрьнын 12-де медээлээ.

Ол-ла департаментде Сен-Жак-Ден чанында туруп турар хамаза уजार-чүүл аэродрому болза, шериг агаар базазы кылдыр шилчигинген болгаш американын холуиче шилчиген. Веззонг хоорайда америк солдаттарынын ийн ротазы чед-ийн келген. Ол бичин хоорайнн 2 муң чурттакчылары чурттаар оран-сава чок турар деп чүвени-дээ тоо-вайн, эжелекчилер болза эң дээр чуртталга черлерин эжелек алган-нар.

Францияда америк эжелекчилер

ПАРИЖ. Сөөлгү айларын шип-тиде Сен-Жак-Де-Ла-Далд хоорай-нын чанында амгы үеде «Мустанг» деп америк самолеттарга таарыш-тыр кылдыган аэродрому калбар-тырынын талазы-биле ажылдар чо-руп келген деп «Юманите» солун сентябрьнын 12-де медээлээ.

Ол-ла департаментде Сен-Жак-Ден чанында туруп турар хамаза уजार-чүүл аэродрому болза, шериг агаар базазы кылдыр шилчигинген болгаш американын холуиче шилчиген. Веззонг хоорайда америк солдаттарынын ийн ротазы чед-ийн келген. Ол бичин хоорайнн 2 муң чурттакчылары чурттаар оран-сава чок турар деп чүвени-дээ тоо-вайн, эжелекчилер болза эң дээр чуртталга черлерин эжелек алган-нар.

Францияда америк эжелекчилер

ПАРИЖ. Сөөлгү айларын шип-тиде Сен-Жак-Де-Ла-Далд хоорай-нын чанында амгы үеде «Мустанг» деп америк самолеттарга таарыш-тыр кылдыган аэродрому калбар-тырынын талазы-биле ажылдар чо-руп келген деп «Юманите» солун сентябрьнын 12-де медээлээ.

Ол-ла департаментде Сен-Жак-Ден чанында туруп турар хамаза уजार-чүүл аэродрому болза, шериг агаар базазы кылдыр шилчигинген болгаш американын холуиче шилчиген. Веззонг хоорайда америк солдаттарынын ийн ротазы чед-ийн келген. Ол бичин хоорайнн 2 муң чурттакчылары чурттаар оран-сава чок турар деп чүвени-дээ тоо-вайн, эжелекчилер болза эң дээр чуртталга черлерин эжелек алган-нар.

Тайбынның Пактызы дээш!

Голландияда тайбын камгалакчыларынын шимчээшкени калбарып турар Чурттуң бөдүүн кижилери чаа дайын белеткелнге шиптир-ли-биле удурлашып, улустарнын аразына эп найырады быжыгларын дээш демисежир турар.

Чурукта: Амстрдамнын херэеженнеринн тайбын камгалакчынын демонстрациясы.

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Тайбынның бүгү-делегей Чөвүлелинн Кыйгырынын адаанга ат салышкыны

АВСТРИЯ
ВЕНА. Тайбын талалакчыларынын австри чөвүлелинн медеэлеп турары болза, сентябрьнын 22-де Австрияга беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарар

Ам болур парламенти соңгулдалары-биле холбаштыр Великобританияның компартиязының политиктиг комитетинн медеглели

ЛОНДОН. Сентябрь 19-та «Англия-нын тынын алыры дээш демисел» деп эгелиг медеглели Великобританиянын коммунистг партиязынын политиктиг комитети парлап үндүр-ген. Медеглеле чугаалап турары болза «соңгулдаларга кол дозун болза тайбын болгаш Англиянын тынын алыры дээш демисел болур» Коммунистг партия болза консерваторларнын шавар халдаашкынын чыл-ча шаварына болгаш чаа политика-ны чорударын чедип алырына ажылчын ангынын база улустун аргаларына долу бүзүрелдин-биле сонгулда кампаниязын кирер.

Коммунистг партия англи улусту мынча деп кыйгырып турар: дайынын политиказын соксадыры дээш беш улуг күрүнелерин аразына Тайбынның Пактызын чарары дээш, дайынын орунга чугаала-жышкынынын эгелээр дээш, база боо-чепсеглээшкенин бүгү-ниити кызырлады дээш демисежир. Англиянын национал хамаарышпас чоруун катеп тургузары, Американын, Англияны эжелеп ап турарын соксадыры дээш, бүгү чурттар-биле Англиянын садыгларын эрген дээш; демисежир. Ажыл төлевири улгаты-рары дээш, өртектени кудуладыры дээш, боо-чепсеглээшкени барып турар келергей хей чарыгдалдарын болгаш хөрөгитен ангаларын үлүг-хуузуңдан чуртталга тулушкунуун база социал хандырлганын экижидеринн программаны улга-

тырары дээш демисежир. Чүгле ол политика Англияны болгаш оон тын ап болур. Чүгле ол политика консерваторларны чылча шаап болур.

Коммунистерни парламентиже сонгуп алыры дээрге, амгы шыгыны айыылдарны чайладырынын эн шынычы базымы болуп турар, чүге дээр-ге чонун негелделери дээш демиселди олар удуртуп турарлар. Ол болза, парламентиже болгаш оон дошкаар-даа ажылчын шимчээшкенин илдепкейлиг киржикчи бүрүзү-нүң туружун күштелдирер арганы бээр.

Бистер болза, коммунистг канди-даттар каяа депширтен болду ол сонгулда округтарына оларны сонгууру дээш демисежиринче бүгү патриоттарны база кымнар-ла тай-бын хайыралыг болду оларны кый-гырып тур бис. Бүгү өске сонгулда округтарына консерваторларга удур лейборисчи кандидаттарны сонгууру дээш демисежиринче кыйгырып тур бис.

Бистер Англияны болгаш оон удунуун эн эргежок чугула эрге-ажыктары камгалап турар бис дээрзин бузурелдик чоргаралы-нын демиселинге катыжарычче бүгү коммунистерни кыйгырып тур бис.

Октябрьнын 25-жи тайбынын база ажылчын ангынын политиказы-нын тилдегленинн хүнү болурун чедип алылынар!»

(СЭТА).

Амыдыралдың байдалы экижидери дөөш Ирландияның ажылчы чонунуң демисели

ЛОНДОН. Англиянын болгаш АКШ-тын баштаар бөдүктеринн чо-рудуп турары делегейин чаа дайы-нынын белеткелинн политиказы-биле харылашкан, делегей рынокта-рында өртек аарталгазынын өзүш-күнү болза, Ирландиянын ажылчы чонунуң байдалында көстүп турар. 1943 чалда нгелгээш чуртта амыдыралдын өртек үези 26 хуу өскен, а ажыл-төлевири херек кырында чангыс черде турбушаан. Ындыг байдал ажылчы чоннарын талавы-дан таарымнас чоруктарны болду-рар. Бо эртип турар чылдың иштин-де ажыл төлевириң улгатырышкы-нын негеп турар торфчуларын, банк ажылдакчыларынын болгаш көлээ ажыл-агый ажылчыларынын улуг-улуг ажыл соксадышкыны болуп эрткилээ.

9 ай бурунгаар Ирландиянын суг шериглеринн болгаш порттар ажыл-чыларынын профвилели ажыл төле-вириң улгатырышкынын артыка кылган ажылдар төлевири бол-гаш күш-ажылдың байдалы экижи-дерин негээ. Арбитраж трибунал чүге ажыл төлевириң шоолуг эвес улгатырышкынын дугайында шиптир үндүргөн.

Бо шын эвес шиптирге удурла-нышкынын демдээ кылдыр 1 муң суг шеригери ажыл соксадышкы-ны чарлааннар. Сентябрьнын 10-да моряктарны бир муң чүк чүдүрүк-чүлери деткээнер. Оон түнелинде Дублин портун ажылы долузу-биле соксаан.

Бо болза, 1933 чылдан бээр эң-не улуг ажыл соксадышкыны болуп дел «Дейли уоркер» солун айтып турар.

(СЭТА).

Чилиде чүк чүдүрүкчүлеринн ажыл соксадышкыны

МОНТЕВИДЕО. «Трибуна полу-лар» деп уругвай солунун медеэлеп турары-биле алырга, августун 29-та Чилинин бүгү порттарынын чүк-чү-дүрүкчүлери бүгү ниити ажыл соксадышкыны чарлааннар. Ажыл соксадыкчылары болза, ажыл төле-вири улгатырынын болгаш күш-ажылдың байдалы экижидерин негеп турарлар. Чазактын дужаалы эзугаар порттарже шиптирлер кирген.

НЬЮ-ЙОРК. Ассошиэтед Пресс агенттиелинн корреспонденти ав-

Египетте англи эжелелге удур удурланышкын митингизи

КАИР. Каирни 1882 чылда Англия-нын эжелээниин 69 чыл ою-биле холбаштыр Египеттин төп хоорайы-нын чурттакчыларынын беш муң ки-жи киржикчилиг митингизи болуп эрктен.

Митингинн киржикчилери болза, Египеттин девискээринде англи эжел-делге таарымнас чоруун илереткен болгаш Суэц каналдын зоназынд англи шериглерин үндүрөп дээш демисежир деп бодунуң шиптиренинн

Барыын Германияда дайын белеткелдери

БЕРЛИН. АДН агенттиелинн дамчыдып турарын эзугаар алырга, Эссенде үнүп турар «Дер Фортшт-рутт» солун болза Зигфрид шугу-минда быжыгланымшыкынынын Барыын Герман эрге-чагыргаларынн катеп тургузуп турарынын дугайында дыйнадыгы парлап үндүргөн.

Голланд-бельги кызыгаардан 30 километр черде туудг ажылдары калбарып турар. Чепсектиг полиция-нын отрядтары-биле камгалатынган

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Шетянка кудумчузу, бажык. 7. ТЭЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторнуң 3—82; харысалгалыг редакторнуң оралакчызынн, партия амыдыралынн, культу-ра, литература болгаш уран-чүүл калдиетеринн—3—88; харысалгалыг селгетарык, проказыда болгаш азиятык, каде ажыл-агый, улустур болгаш трагедия, чаа гилдистеринн—3—88; иштики информация, бухгалтериянн—3—88.